www.edcbmj.ir e-ISSN: 2345-5284

Education Strategies in Medical Sciences (ESMS)

Journal homepage: www.edcbmj.ir/en e-ISSN: 2345-5284

Baqiyatallah University of Medical Sciences

Identifying the antecedents of the school of life by Meta-Synthesis Method

Shiva Maleki[1], Adel Zahed babelan[1*], Ali Khaleghkhah[1], Hossein Taqavi[1]

[1]*Department of Educational Science, Faculty of Educational Science and Psychology,* University *of Mohaghegh Ardabili, Ardabil, Iran.*

**Corresponding author: Adel Zahed babelan, Department of Educational Science, Faculty of Educational Science and Psychology,* University *of Mohaghegh Ardabili, Ardabil, Iran.E-mail:zahed@uma.ac.ir*

Article Info

Keywords: *school of life, Antecedents, Meta-Synthesis, elementary school*

Abstract

Introduction: The school of life as a learning organization, is the place for the growth of talents and capabilities of all the human factors. The aim of this study was to identify the factors affecting the realization of the school of life in elementary school the under the heading of the antecedents of the school of life with Meta Synthesis method.

Methods: The current research is qualitative and has a practical purpose and has a Meta-synthesis approach. To collect data, the previous researches in the field of school of life between the years 2000-2021 were searched. 136 articles were evaluated in the field of School of Life and finally, 48 articles were selected and their codes and dimensions were extracted by their content analyzing.To control the quality of the determined concepts, the comparison of the researcher's opinion with two experts was used, and the Kappa index was used to evaluate the level of agreement between the two experts. The Kappa value was calculated using SPSS software as 0.644.

Results: The research findings were identified and categorized into 3 categories, 10 concepts and 106 codes, which the three main categories being quality of Human resources, Factors within the organization and School architecture. Finally, after the research steps, a pattern of the antecedents of the school of life was presented.

Conclusion: The results of the current research and the model presented in this research can be a suitable road map for the effective establishment of the school of life.

Copyright © 2020, Education Strategies in Medical Sciences (ESMS). This is an open-access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License (http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/) which permits copy and redistribute the material just in noncommercial usages, provided the original work is properly cited.

مجله راهبردهای آموزش در علوم پزشکی
دوره ۱۸، شماره ۳، ۱۴۰۴
صفحات: ۲۱-۱۰

شناسایی پیشایندهای مدرسه زندگی با رویکرد فراترکیب

شیوا ملکی[۱]، عادل زاهد بابلان[۱*]، علی خالق خواه[۱]، حسین تقوی[۱]

[۱] گروه علوم تربیتی، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران

* نویسنده مسوول: عادل زاهد بابلان، گروه علوم تربیتی، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران.
ایمیل: zahed@uma.ac.ir

چکیده

مقدمه: مدرسه زندگی به عنوان یک سازمان یادگیرنده، محل رشد استعدادها و توانمندی‌های همه‌ی عناصر انسانی است. پژوهش حاضر با هدف شناسایی عوامل مؤثر بر تحقق مدرسه زندگی در دوره ابتدایی تحت عنوان پیشایندهای مدرسه زندگی با روش فراترکیب انجام شد.

روش‌ها: این پژوهش کیفی، از نظر هدف کاربردی و دارای رویکرد فراترکیب می‌باشد. برای گردآوری داده‌ها پژوهش‌های پیشین در زمینه مدرسه زندگی بین سال‌های ۲۰۲۱ –۲۰۰۰ جستجو شد. ۱۳۶ مقاله در حوزه مدرسه زندگی مورد ارزیابی قرار گرفت و در نهایت ۴۸ مقاله انتخاب و با تحلیل محتوای آن‌ها ابعاد و کدهای مربوط استخراج شد. برای کنترل کیفیت مفاهیم استخراج شده از مقایسه نظر پژوهشگر با دو خبره استفاده شد و برای ارزیابی میزان توافق بین دو متخصص از شاخص کاپا استفاده شد. مقدار شاخص با استفاده از نرم‌افزار SPSS عدد ۰/۶۴۴ محاسبه گردید.

یافته‌ها: یافته‌های پژوهش در ۳ مقوله، ۱۰ مفهوم و ۱۰۶ کد شناسایی و دسته‌بندی شد که سه مقوله اصلی عبارتند از کیفیت منابع انسانی، عوامل درون سازمانی و معماری مدرسه. در نهایت پس از طی گام‌های پژوهش الگویی از پیشایندهای مدرسه زندگی ارائه شد.

نتیجه‌گیری: نتایج پژوهش حاضر و الگوی ارائه شده در این پژوهش می‌تواند نقشه راه مناسبی در راستای ایجاد بستر مناسب برای استقرار اثربخش مدرسه زندگی باشد.

واژگان کلیدی: مدرسه زندگی، پیشایندها، فراترکیب، دوره ابتدایی

مقدمه

رشد و توسعه‌ی هر جامعه‌ای مرهون نظام آموزش و پرورش آن است. در این میان دوره‌ی ابتدایی نقش پررنگ‌تری ایفا می‌کند و از حساس‌ترین مقاطع آموزشی می‌باشد [۱] بدون تردید یکی از اهداف مهم آموزش و پرورش آن است که کودکان را برای زندگی واقعی آماده کند [۲]؛ لذا آموزه‌های اجباری نمی‌تواند ارتباط معناداری میان نیاز درونی و تجربه بیرونی کودک برقرار کند [۳]. موضوع ارتباط مدرسه و زندگی از مباحث قدیمی و چالش‌برانگیز تربیتی است. از روسو و دیوئی گرفته تا نظریه‌های جدیدتر حوزه‌های روانشناسی به بحث ارتباط آموزه‌های مدرسه- ای با جریان واقعی زندگی پرداخته‌اند. به اعتقاد دیویی می‌توان از طریق فعالیت‌ها و فرصت‌های یادگیری[1] بین مدرسه و زندگی ارتباط برقرار کرد [۴]. در سند تحول بنیادین آموزش و پرورش تربیت به عنوان فرایند تعاملی زمینه‌ساز تکوین و تعالی پیوسته هویت دانش‌آموزان به صورتی یک‌پارچه و در همه‌ی ابعاد تعریف شده است [۵]؛ لذا توسعه حس انتقاد و قضاوت صحیح، تقویت مهارت‌های زندگی اجتماعی و به طور کلی تربیت شخصیت سالم، شاداب و پویا، اهداف اصلی مدرسه‌ای است که از آن با عنوان مدرسه زندگی یاد می‌شود [۶]. بحث درباره مدرسه زندگی نگاهی نو به فرآیند یاددهی- یادگیری است [۴] به نظر می‌رسد تحول بنیادین در آموزش و پرورش با توجه به نقش و شأن مدرسه با رویکردی که در نظریه مدرسه زندگی مطرح شده بهتر می‌تواند تحقق یابد [۷]. طرح ایجاد مدرسه زندگی گامی است در جهت کسب موفقیت‌های بیش‌تر تا دانش‌آموزان با برخورداری از دانش و مهارت‌های لازم، متکی بر آموزه‌های دینی، افرادی مؤمن، شاداب، باعزّت نفس و کارآمد بارآیند [۶]. مدرسه زندگی نهاد زنده و پویایی است که تحقق غایت هستی انسان را زمینه‌سازی می‌کند و بستر لازم را برای آمادگی متربی در جهت دستیابی به حیات طیبه رقم می‌زند؛ در این صورت عناصر مورد توجه در این مدرسه بسیار فراتر از عناصری است که برای مدارس رایج در نظر گرفته می‌شود. بنابراین برای ترسیم ویژگی‌های مدرسه زندگی ابتدا باید عناصر اصلی و محوری آن را تعیین کرد و سپس خصوصیات هر عنصر را برشمرد. از جمله عناصر اصلی مدرسه زندگی که در مدارس فعلی تعدادی از آن‌ها و ویژگی‌های مورد نیاز آن‌ها مورد غفلت قرار گرفته و تنها چند عنصر مهم تلقی می‌گردد شامل دانش- آموزان، معلمان، مدیریت، ارزشیابی، فضای کالبدی، فضای فرهنگی و تربیتی، فضای پیرامونی، اولیای دانش‌آموزان، برنامه- های خاص پرورشی، برنامه‌های درسی و تربیتی و ... می‌باشد که در گام نخست برای دستیابی به مدرسه زندگی ارتقای درک از مدرسه در دست‌اندرکاران و نیز در کل جامعه متناسب با این عناصر ضروری است [۷]. مدارس امروز در بعضی موارد کارایی لازم را ندارند. در الگوی کهن رابطه با دانش‌آموزان که مدارس فعلی به آن عادت کرده‌اند یک شکست کامل وجود دارد [۸]. تجارب نشان داده است تصویری که برخی از دانش‌آموزان از مدرسه در ذهن دارند مکانی همچون زندان است که همواره فرار از آنجا به دنیای واقعی و طبیعی در پایان روز برایشان خوشحال کننده است [۹]. آنچه در آموزه‌های بعضا تصنعی مدارس امروز می‌گذرد با آنچه در واقعیت سیال زندگی در جریان است بسیار متفاوت است [۳]؛ لذا این مدرسه زندگی است که در کنار تربیت و آموزش به طور رسمی، ترجمان زندگی معنادار و نشاط‌آور می‌شود به گونه‌ای که نمی‌توان میان آموختن و زیستن تمایزی قائل شد [۲]. مدرسه زندگی فراتر از یک شعار می‌تواند نگاه متولیان تعلیم و تربیت و آحاد جامعه را نسبت به مدرسه اصلاح کند. مبانی نظری و چشم‌انداز مدرسه زندگی می‌تواند برای برنامه درسی ملی و سایر خرده نظام‌های آموزش و پرورش جهت‌گیری‌های اساسی را تعیین نماید و متناسب با آن، عناصر مختلف نظام برنامه‌ریزی درسی و آموزشی را رقم بزند [۷]. اما با وجود اهمیت موضوع، عوامل به وجودآورنده‌ی مدرسه زندگی در تحقیقات قبلی به صورت جامع مدنظر قرار نگرفته بلکه به صورت پراکنده و جداگانه ذکر شده است و این پراکندگی شکافی در تحقیقات مرتبط به شمار می‌آید. لذا پژوهش حاضر در صدد است ضمن یکپارچه‌سازی مطالعات قبلی، تصویری جامع در این رابطه ارائه دهد تا نگرشی روشن از ماهیت مدرسه مذکور به دست دهد و رهنمودی باشد برای دست‌اندرکاران نظام تعلیم و تربیت. براساس آنچه بیان گردید سؤال اصلی این است که پیشایندهای مدرسه‌ی زندگی در دوره ابتدایی کدامند؟

روش کار

پژوهش حاضر کیفی، از نظر هدف کاربردی و دارای رویکرد فراترکیب می‌باشد. طبق روش مذکور یافته‌های مطالعات دیگر که دارای موضوع مرتبط و مشابهی هستند تحلیل و جمع‌بندی می‌شود [۹]. در این مطالعه پژوهش‌های پیشین در زمینه‌ی مدرسه زندگی با رویکرد هدفمند جستجو و مرتبط‌ترین مطالعات انتخاب شدند که ۴۸ پژوهش را شامل شد. برای جستجوی مطالعات منتشر شده کلید واژه‌های تعریف شده در بازه زمانی ۲۰۲۱- ۲۰۰۰ در پایگاه‌های علمی معتبر بررسی شدند و با بررسی دقیق آن‌ها نسبت به استخراج عوامل مؤثر بر مدرسه زندگی اقدام شد. یکی از روش‌های مناسب برای این منظور استفاده از روش هفت مرحله‌ای فراترکیب سندلوسکی و باروسو [

[1] . Learning opportunities

۱۰] است. با توجه به این که روش مذکور از برجسته‌ترین روش‌ها برای انجام فراترکیب می‌باشد و نتایجی بهتری ارائه می‌دهد [۱۱]، لذا مدنظر پژوهش حاضر بود و گام‌های آن در شکل (۱) نشان داده شده است.

شکل ۱. گام‌های فراترکیب براساس روش هفت‌مرحله‌ای (سندلوسکی و بارسو، ۲۰۰۷)

در راستای هدف پژوهش که شناسایی عوامل مؤثر بر مدرسه زندگی می‌باشد مراحل فوق به شرح زیر انجام شد.

گام اول: تنظیم سوال تحقیق

در این مرحله سوال‌های پژوهش به شرح جدول (۱) تنظیم شد.

جدول ۱. شاخص‌ها و سوال‌های پژوهش

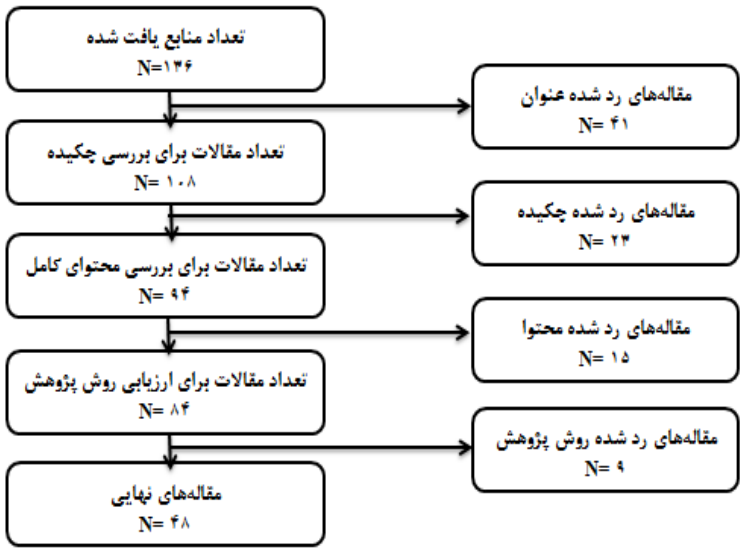
شاخص‌ها	سوال‌های پژوهش
چه چیزی (What)	پیشایندهای مدرسه‌ی زندگی کدامند؟
جامعه مورد مطالعه (Who)	جامعه مورد مطالعه برای دستیابی به این عوامل چیست؟
محدوده زمانی (When)	عوامل مربوط به چه دوره زمانی بررسی و جستجو شدند؟
چگونه (How)	روشی که برای گردآوری داده‌های تحقیق مورد استفاده قرار می‌گیرد کدام است؟

گام دوم: مرور نظام‌مند متون

در پژوهش حاضر جهت رسیدن به نتیجه جامع در مورد موضوع و برای جلوگیری از تناقض بین محتوای جمع‌آوری شده از طریق مرور نظام‌مند متون و فراترکیب به ترکیب اطلاعات و نتایج مطالعات قبلی اقدام شد. برای گردآوری داده‌های پژوهش، نشریه‌های داخلی و خارجی در مجموع ده پایگاه با کلیدواژه‌ی مرتبط با موضوع (ویژگی‌های عناصر مدرسه زندگی، مدارس خلاق، مدارس شاد، مدارس پویا، مدارس نوآور...) بین سال‌های ۲۰۲۱ تا ۲۰۰۰ مورد جستجو قرار گرفت. نتیجه جستجو دست‌یابی به ۱۳۶ مقاله بود.

گام سوم: جستجو و انتخاب متون مناسب

در این مرحله در راستای اهداف تعیین شده و جهت گزینش مقاله‌های مناسب و مرتبط با موضوع پژوهش، براساس شکل(۲) پارامترهای مختلفی مانند عنوان، چکیده، محتوا و کیفیت روش پژوهش مورد ارزیابی و بازبینی قرار گرفت که در نهایت تعداد ۴۸ مقاله مرتبط انتخاب شدند.

شکل ۲. الگوریتم جستجو و انتخاب مقاله‌های نهایی

گام چهارم: استخراج اطلاعات متون منتخب

در این مرحله محتوای ۴۸ مقاله انتخابی و فاکتورهایی که به عنوان عوامل اثرگذار بر مدرسه زندگی شناخته و مطرح شده‌اند مورد بررسی قرار گرفت و اطلاعات مقاله‌ها طبقه‌بندی شد. با توجه به کثرت مقاله‌های منتخب نهایی، تعدادی از آن در جدول (۲) ارائه شده است.

جدول ۲. عوامل مؤثر بر مدرسه زندگی

ردیف	محقق/ محققان	سال	عوامل مؤثر بر استقرار مدرسه زندگی
۱	حسینی و برارپور [۹]	۱۳۹۶	اهمیت فضای فیزیکی-ضرورت ساختار حاکم بر محیط آموزشی-بازی و ورزش فرصتی برای یادگیری در مدرسه-مدیریت کارآمد و سازنده-نقش مهم معلم در مدرسه زندگی-تقویت توانمندی-های افراد مدرسه-اشتراک تجارب با هم-تماس دانش‌آموز با فضای سبز مدرسه منبعی برای یادگیری و خلاقیت-تجربیات با زمین،خاک رس، آب و هوا-موسیقی ابزاری آموزشی در مدرسه خلاق
۲	فرحبخش و همکاران [۲]	۱۳۹۵	نیروی انسانی خلاق-تغییر ساختار از نظام بسته به باز- فضای متناسب آموزشی-نقش فرهنگ-زیباسازی فضا-اهمیت خلاقیت معلمان و مدیران-ورزش و بازی-استفاده از هنر و نمایش-ارتباط مؤثر با والدین-مشارکت-بهره‌گیری از نظرات اولیا
۳	حیدری‌فرد [۱۲]	۱۳۹۴	وجود فرهنگ نوآورانه-ساختار توانمندساز و حامی-رهبر آموزشی نوآور- تخصص و خبرگی معلمان-حرفه‌گرایی معلمان-منابع انسانی توانمند-ایجاد انگیزه توسط رهبر مدرسه-معماری متناسب-توسعه حرفه‌ای معلمان-بهره‌گیری از فناوری‌های آموزشی
۴	فتحی واجارگاه و همکاران [۱۳]	۱۳۹۲	ویژگی‌های مطلوب منابع انسانی-نقش معلم-توانایی برقراری ارتباط-احترام به دیگران-انعطاف-پذیری-توانمندی-خلاقیت-علم دوستی-مشارکت‌جویی-برابری‌نگر-کسب مهارت شغلی-مساوات طلب-زیباشناس-خلاق-عدالت‌گر-سواد علمی و تکنولوژیک-پژوهش‌گرا-ترویج اطلاعات-مخالف تبعیض-توانایی تصمیم‌گیری و حل مسئله-وجدان کاری-رعایت اصول دموکراسی-عدالت‌محوری-همکاری-کوشش برای توسعه-اخلاق‌گرا-دارای توانایی کاربرد کامپیوتر-ایمان مذهبی-دارای فضائل اخلاقی- روحیه کار گروهی
۵	ادیب [۱۴]	۱۳۹۱	توانمندسازی-حمایت از همکاران-مشارکت فعال دانش‌آموز-رشد ارزش‌های معنوی و حس زیبایی-شناختی-برقراری ارتباط مطلوب با محیط-روابط احترام‌آمیز، حمایتی و همدلانه-استفاده از فناوری-مهارت‌های ارتباطی-تفکر خلاق-آموختن فنون و هنرها-مشارکت و همکاری
۶	شریفی و همکاران [۵۱]	۱۳۹۱	پرورش خلاقیت-پرورش همه جانبه توانایی‌ها-مدیریت یاددهی یادگیری-اخلاقی بودن-فعالیت گروهی-نقش موسیقی
۷	کریمی [۳]	۱۳۹۱	تعامل دانش‌آموزان با طبیعت-فعلیت طبیعت کودک در فعال‌ترین و خلاق‌ترین شکل در بطن واقعیت زندگی-یادگیری در طبیعت و زمین بازی-مشارکت‌دهی دانش‌آموزان-تعامل یادگیرنده با واقعیت بیرونی-تعامل با همسالان-پیوند فعالیت‌های فوق برنامه با نیازهای واقعی
۸	ماهروزاده و عباسی [۴]	۱۳۹۱	محیط شاد-پرورش قوه خلاقیت-جایگاه مهم موسیقی، نقاشی و هنرهای زیبا-ترکیب مواد آموزشی با بازی و فعالیت‌های عملی-شناخت معلم نسبت به دانش‌آموز-حامی و مشوق دانش‌آموزان-مشارکت و همدلی-آموزش به عنوان فعالیتی مبتنی بر طبیعت کودک-پژوهنده و خلاق- استفاده از فناوری-زیباسازی فضا-ورزش و بازی-هنر و نمایش-ارتباط مؤثر با والدین
۹	منصور [۱۵]	۱۳۹۱	مشارکت، تعامل و تبادل فکری و عملی-نقش محیط و عوامل بیرونی-نظام آموزشی باز و پویا
۱۰	ذوعلم [۷]	۱۳۸۸	مکان مناسب مطالعه-رشد عناصر انسانی-محیطی زنده، پویا، تعالی یابنده-تعامل خلاق و فعال باهم- فضای فیزیکی مناسب- تمرکززدایی-برخورداری مدیر از برتری تربیتی، اخلاقی و علمی-برخورداری مدرسه از اختیارات کافی-برنامه‌های نوآورانه و پژوهش‌محور همراه با نشاط و جذابیت-فعالیت‌های پرورشی-اقامه نماز و انس با قرآن-معلم دوستدار دانش‌آموزان-ارتباط صمیمی با اولیا-فضای احترام و حمایت-ارزشیابی منصفانه و متناسب
۱۱	کوپرز و ون دایک [۱۶]	۲۰۲۰	نقش موسیقی و هنر-ایجاد خلاقیت در آموزش از طریق فعالیت‌ها-نقش مهم معلم-استقبال از ایده-های جدید دانش‌آموزان-انعطاف در تعامل با دانش‌آموزان-تعامل با محیط
۱۲	مایز و همکاران [۱۷]	۲۰۱۹	مشارکت‌دهی دانش‌آموزان-ساختارهای غیرمتمرکز-اشتراک‌گذاری ایده‌ها-مهارت رهبری مدیر-مهارت‌های ارتباطی-پذیرش ایده‌ها-وجود اعتماد-ایجاد انگیزه
۱۳	رابینسون و تیلور [۱۸]	۲۰۰۷	به چالش کشیدن ساختار قدرتی-ایجاد فرصت برابریِ صدا برای همه در زندگی مدرسه-فضای

			فیزیکی مناسب–جو اعتماد–مشارکت فعال دانش‌آموزان
۱۴	لژ [۱۹]	۲۰۰۵	مشارکت فعال دانش‌آموزان–نقش عملکرد معلم و مدیر–حمایت ساختار سازمانی از پویایی
۱۵	میترا و همکاران [۲۰]	۲۰۱۲	فرصت مشارکت برای همه–بهبود فضا–فعالیت و مشارکت دانش‌آموز–اختیار معلمان–انعطاف‌پذیری–نقش مدیر و معلم–تصمیم‌گیری دموکراتیک–توانمندسازی صدای دانش‌آموز–وجود اعتماد–عدم تمرکز ساخت–تغییر فرهنگی
۱۶	هریس [۲۱]	۲۰۰۹	تقویت خلاقیت و یادگیری خلاق–توسعه توانایی‌های افراد–حمایت از نوآوری

گام پنجم: تجزیه و تحلیل و تلفیق یافته‌های کیفی

در پژوهش حاضر برای تجزیه و تحلیل و تلفیق یافته‌های کیفی از روش کدگذاری باز استفاده شد. بدین منظور ابتدا براساس مطالعات پیشین برای تمام اطلاعات و عوامل استخراج شده کدی در نظر گرفته شد و سپس به صورت مفهومی و با درنظر گرفتن معنای هر یک از کدهای مذکور در یک مفهوم مشابه دسته‌بندی شدند. بر این اساس مفاهیم پژوهش مشخص شدند. براساس تحلیل‌های صورت گرفته به کمک روش تحلیل محتوا بر روی ۴۸ مقاله نهایی منتخب در مجموع تعداد ۱۰۶ کد، ۱۰ مفهوم و ۳ مقوله برای عوامل مؤثر بر مدرسه زندگی کشف و برچسب‌گذاری شدند. در جدول (۳) یافته‌های کیفی پژوهش نشان داده شده‌اند.

جدول ۳. یافته‌های کیفی

منابع	کدها	مفاهیم	مقولات
حاجی محمدی [۲۳] خنیفر و همکاران [۲۵] بنیادی [۲۶] زارع و همکاران [۲۷] مستمین و یاسین [۲۹] جیکوبسون [۳۱]	نگرش سیستمی–مروج پژوهش–نگرش مثبت به خلاقیت–خوش فکر و دارای توانایی تفکر واگرا–بینش و تفکر فناورانه–شایستگی نفوذ و تأثیر–ایجاد محیطی برانگیزاننده–مدیریت تغییر–مهارت ارتباطی–مشارکت–دهی ذی‌نفع‌ها در امور–درک روابط متقابل–درک پیچیدگی‌ها–قدرت تصمیم‌گیری و حل مسئله–برخورداری از تفکر منطقی و بصیرت–رعایت اصول اخلاق حرفه‌ای–متخلق به اخلاق اسلامی–تحمل نقد و داشتن شرح صدر–روحیه کار گروهی–تعادل بین وجدان و قوانین–عدالت‌ورزی	بینش حرفه‌ای و شخصیتی مدیر	**کیفیت منابع انسانی**
پراز و حیدری‌فرد [۲۴] حسینی و برارپور [۹] فرح‌بخش و همکاران [۲] قارداکو [۲۸]	آگاهی از راهبردهای تدریس اثربخش–ملاحظات اخلاقی و فلسفی مربوط به طبیعت کودک–واقف بودن به اصول آموزش و پرورش–کاربرد مبانی تربیت–آشنایی با مقتضیات مراحل رشد کودک–بهره‌گیری از ارزشیابی مناسب–مهارت مدیریت کلاس–صلاحیت پژوهشی–توانایی به کارگیری فاوا–مهارت تشریک مساعی و ارتباط–ذوق هنری و زیبایی شناختی–آموزش و پرورش خلاق–مهر و رأفت با متعلم–منعطف–آراستگی ظاهری–خوش خلق و خوش روحیه	ویژگی‌های حرفه‌ای و شخصیتی معلم	
محمدی و همکاران [۳۴] مایز و همکاران [۱۷] رابرتسون [۳۵] رابینسون و تیلور [۱۸] لودج [۱۹] میترا [۳۶]	مشارکت در فعالیت‌های علمی–واگذاری مسئولیت در اجرای برنامه‌های پرورشی–مشارکت در نشست‌های اجتماعی–مشارکت در فرآیند یاددهی یادگیری–همکاری در برگزاری نماز–همکاری در اداره کتابخانه–شرکت در برنامه‌ریزی و برگزاری مسابقات فرهنگی، هنری و ورزشی–ایجاد فرصت تجربه‌اندوزی اجتماعی از طریق مشارکت عملی–همکاری در برگزاری اردو و بازدید علمی–مشارکت در برنامه‌ریزی و اجرای مناسبت‌های مذهبی، انقلابی و ملی–تقویت مشارکت در اداره امور مدرسه	مشارکت‌های آموزشی، پرورشی و اجتماعی دانش‌آموزان	
حیدری‌فرد و همکاران [۴۲] گوهری مقدم و همکاران [۲۲] فرح‌بخش و همکاران [۲] چانگ و لین [۴۰] کاستیلیونه [۴۱] داودی [۳۷]	فضای مثبت همدلانه–جو خلق و تسهیم دانش–فضای تعاملی مبتنی بر اطمینان و احترام– محیط بدون ترس–تکریم افراد نوآور–گشودگی روابط–جو صداقت و دلگرمی–گسترش محیط مثبت‌گرا، فعال و شاداب–خوش‌بینی علمی در سطح مدرسه–محیط پذیرای والدین–تأکید بر ویژگی‌های مثبت دانش‌آموزان–فضای حامی خلاقیت	فرهنگ سازمانی	**عوامل درون سازمانی**
گوهری مقدم و همکاران [۲۲] پراز و حیدری‌فرد [۲۴]	عدم تمرکز و استقلال در برخی از تصمیم‌گیری مرتبط با شغل–تفویض اختیار در محدوده کاری–افزایش مشارکت در برنامه‌ها–توانمندسازی		

چراغی و همکاران [۴۳] قاسم‌زاده و همکاران [۳۹] چانگ و لین [۴۰]	افراد–وجود قوانین و مقررات انعطاف‌پذیر و سازگار با شرایط مدرسه و افراد–واکنش مناسب به تحولات و تغییر خلاقانه در راستای آن–محیط و فضای جذاب و شاداب آموزشی–ساختار پویا–هم‌افزایی در نوآوری از طریق ایجاد محیط شکوفا و خلاق–بهره‌گیری از حداکثر توانمندی‌های فکری، ذهنی و عقلی افراد–پرورش روحیه جسارت علمی، انتقادگری و انتقادپذیری	ساختار سازمانی ارگانیک	
هیوز و موریسون [۴۹] شمس دولت‌آبادی [۵۰] شفیع‌زاده و اکبری [۴۶]	سازماندهی پویا و سازنده‌ی کلاس–امکاناتی مانند کارگاه‌های فوق برنامه درسی–آزمایشگاه‌های غنی–وسایل کمک آموزشی در کلاس–فضای مناسب جهت ترغیب تعاملات گروهی در کلاس–تناسب کلاس با فیزیک بدن کودکان–فضای کالبدی متناسب افزایش خلاقیت و یادگیری خودراهبر–فضای فیزیکی سازنده جهت ترویج تحقیق–محیط مناسب پرورش تفکر انتقادی و حل مسئله	فضای آموزشی	**معماری مدرسه**
شمس دولت‌آبادی [۵۰] فرحبخش و همکاران [۲] شفیع‌زاده و اکبری [۴۶]	فضای دلپذیر و شاداب نمازخانه–فضای مناسب بازی‌های نمایشی و قصه‌خوانی–سالن مطالعه و کتابخانه–اتاق بازی–فضاهایی جهت اجرای برنامه موسیقی و هنرهای زیبا–تعبیه‌ی فضای نمایش و تئاتر کودکانه	فضای پرورشی	
شمس دولت آبادی [۵۰] حسینی و برارپور [۹] فرحبخش و همکاران [۲] شفیع‌زاده و اکبری [۴۶]	محیط طبیعی حیاط مدرسه منبعی برای یادگیری–حوض‌های کوچک و کم عمق–عناصر طبیعی مانند تپه‌های خاکی و گودال ماسه جهت افزایش خلاقیت–ایجاد فضای سبز– قرار دادن گلدان در سالن مدرسه–زمین چمن–فضای فیزیکی سرشار از کُنده‌های قدیمی، شکوفه‌های درختان و فعالیت حشرات و حیوانات– پوشش گیاهی جهت ایجاد محیطی برای تمرکز–محیط‌های ورزشی	فضای باز	
هیوز و موریسون [۴۹] شمس دولت آبادی [۵۰]	میزان تراکم و دسترسی راحت به سرویس‌های بهداشتی و آبخوری–فضای آبدارخانه متناسب با تعداد پرسنل–انباری جهت قرارگیری مراکز کنترل برق و آب–استقرار بوفه، رستوران و غذاخوری–تأسیسات بهداشتی– وجود تهویه مناسب–تأثیر مستقیم تجهیزات سرمایشی و گرمایشی در تربیت و یاددهی یادگیری	فضای پشتیبانی و خدماتی	
خلیلی‌خواه و همکاران [۴۷] هیوز و موریسون [۴۹]	نورپردازی طبیعی و مصنوعی مطابق با الگوی رفتاری دانش‌آموزان–ایجاد نقاشی‌های دیواری–چیدمان و دکوراسیون داخلی کلاس–تأمین کف‌سازی‌های مناسب–استفاده از رنگ‌های شاد، متنوع و متناسب–کیفیت نور و روشنایی–تناسب شکل و رنگ دیوار، سقف و کف	جلوه‌های بصری	

گام ششم: کنترل کیفی

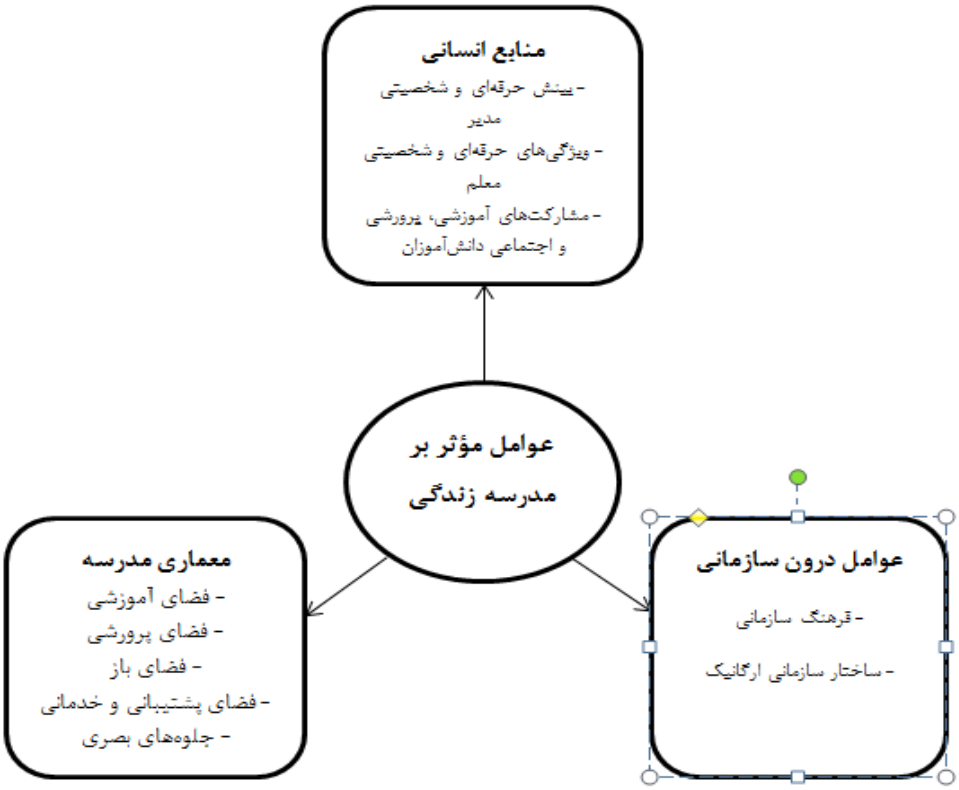
در پژوهش حاضر سعی شد از منابع و پایگاه‌های علمی معتبر جهت گزینش مقاله‌های مناسب و مرتبط با موضوع استفاده شود و منابع نامناسب و نامرتبط با پارامترهای مختلف مذکور در گام دوم از چرخه‌ی مطالعه خارج شدند. علاوه بر این برای کنترل کیفیت مفاهیم استخراج شده از مقایسه نظر پژوهشگر با دو خبره استفاده شد. به این صورت که از پاسخگویان خواسته شد تا بدون اطلاع از کدگذاری محقق، نسبت به کدگذاری و دسته‌بندی مفاهیم اقدام نمایند. با توجه به این که در این پژوهش دو رتبه دهنده، پاسخ را رتبه‌بندی کردند برای ارزیابی میزان توافق بین این دو از شاخص کاپا استفاده شد. شاخص کاپا بین صفر تا یک است و هر چقدر مقدار سنجه به عدد یک نزدیک‌تر باشد نشان‌دهنده توافق بالاتر بین رتبه‌دهندگان می‌باشد. در این پژوهش مقدار شاخص با استفاده از نرم‌افزار SPSS در سطح معناداری ۰/۰۰۲ عدد ۰/۶۴۴ محاسبه گردید که نشان‌دهنده برقراری توافق، پایایی مناسب استخراج کدها و تأیید کیفیت مفاهیم استخراجی می‌باشد که در جدول (۴) نشان داده شده است.

جدول ۴. مقادیر اندازه توافق

	پاسخگوی اول	پاسخگوی دوم	ضریب کاپا	خطای استاندارد	سطح معنی‌داری
موافق	۱۹	۲۰	۰/۶۴۴	۰/۳۲۵	۰/۰۰۲
مخالف	۲	۱			
جمع	۲۱	۲۱			

گام هفتم: ارائه یافته‌ها

بر مبنای بررسی نظام‌مند ۱۳۶ مقاله داخلی و خارجی و سپس بررسی ۴۸ منبع منتخب نهایی، ۱۰۶ کد استخراج شد که در قالب ۱۰ مفهوم و ۳ مقوله شناسایی و دسته‌بندی شد. براساس یافته‌های حاصل، کیفیت منابع انسانی، عوامل درون سازمانی و معماری مدرسه (جدول شماره ۳) از مهم‌ترین عوامل مؤثر در استقرار مدرسه‌ی زندگی می‌باشند. نتایج حاصل از فراترکیب با لحاظ عوامل تأثیرگذار بر مدرسه زندگی در قالب شکل (۳) ارائه شده است.

شکل ۳. عوامل مؤثر بر مدرسه زندگی (منبع: یافته‌های پژوهش حاضر)

بحث

هدف پژوهش حاضر بررسی و یافتن عوامل تأثیرگذار بر مدرسه زندگی بود. با مرور ادبیات موضوع دریافتیم که پژوهش‌های پیشین در تعیین ابعاد و شاخص‌های پیشایندهای مدرسه زندگی به اجماع نرسیده‌اند؛ لذا در راستای هدف مذکور سعی شد عوامل مؤثر بر مدرسه زندگی از بطن ادبیات پیشین استخراج و الگویی در این رابطه طراحی و ارائه شود. با بررسی ۱۳۶ مقاله یافت شده و ۴۸ مقاله منتخب نهایی طی سال‌های ۲۰۲۱ تا ۲۰۰۰ به اشباع نظری رسیدیم. به منظور دسته‌بندی پیشایندهای مدرسه زندگی از سه مقوله جامع استفاده شد که شامل کیفیت منابع انسانی، عوامل درون سازمانی و معماری مدرسه می‌باشد. در بحث استقرار مدرسه‌ی زندگی کدها و عوامل زیرمجموعه مرتبط با سه دسته‌بندی فوق در مطالعات قبلی تکرارپذیری بیشتری داشتند و مطالعات بیشتری را به خود اختصاص دادند.

طبق یافته‌های پژوهش حاضر یکی از مؤلفه‌های اثرگذار در استقرار مدرسه زندگی، کیفیت منابع انسانی است. منابع انسانی هر سازمان مهم‌ترین و باارزش‌ترین عامل حیات آن است که بر تمامی ابعاد سازمان و ارتباط آن با عوامل بیرون از خود اثر دارد [۲۲] که در این رابطه ویژگی‌های حرفه‌ای و شخصیتی مدیر و معلم دارای اهمیت بالایی می‌باشد. این بخش از یافته‌ها با پژوهش‌های Haji Mohammadi[۲۳] ؛ et al [۲۲] ؛Gohari Moghadam & Paraz and [۲۴] ؛Heydari Fard [۲۵] ؛Khanifar and et al ؛Qardaku[۲۸] [۳۰] ؛ Akın & et al [۳۱] ؛Jacobson [۳۲] Raelin همسو می‌باشد.

مدارس نوآور از لحاظ سبک رهبری مدیر مدرسه و میزان حرفه‌گرایی معلمان با مدارس دیگر تفاوت دارند [۳۰]. فرح‌بخش و همکاران ذکر کرده‌اند که اگر قرار باشد در نظام آموزش و پرورش تحولی صورت بگیرد، این تحول باید از مدیریت آن آغاز شود [۲]. به اعتقاد ذوعلم گام برداشتن به سوی تحقق مدرسه‌ی زندگی مستلزم به کارگیری توانمندترین و نخبه‌ترین نیروهای آموزش و پرورش در منصب و جایگاه مدیریت مدرسه است [۷].

علاوه بر این، شالوده و اساس یک سیستم آموزشی موفق را معلمان تشکیل می‌دهند [۳۱]. برخی اثربخشی معلم را علاوه بر ویژگی‌های شخصیتی در موارد دیگری همچون تخصص‌های حرفه‌ای می‌دانند [۳۲]. کریمی در پژوهش خود نشان داد که در مدرسه زندگی معلم سعی می‌کند مصادیق و تمثیل‌های مهارت زیستن را در قالب تجربه‌ی مخاطب و واقعیت‌های دنیای پیرامون او تنظیم کند [۳]. ماهروزاده و عباسی نیز نشان داده‌اند که در این مدرسه معلم باید از انرژی سرشار کودک بهره بگیرد و او را تشویق کند تا با عمل کردن و فعالیت، به یادگیری اقدام کند. دیوئی در مدرسه زندگی به نیاز دانش‌آموزان برای ابراز افکار و عقاید خود ارج می‌نهد. به نظر او دانش‌آموز، پژوهنده و خلاق است پس باید فرصت‌هایی را در اختیار شاگردان قرار داد تا آن‌ها بتوانند افکار و عقاید و هنرمندی خود را آزادانه به دیگران عرضه کنند [۴]. تحقق صدای دانش‌آموز به دنبال گوش دادن و پاسخگویی به آن‌ها به عنوان ذینفعان اصلی هدفش بهبود نتایج آموزشی و ایجاد محیط یادگیری جذاب، معنی‌دار و پرمحتواست [۳۱].

پژوهش‌های Hosseini and Brarpour [۹]؛ [۳۷] Davodi؛ Stefanou [۳۸] همگی به نوعی بر مشارکت فعال از سوی دانش‌آموزان به عنوان لازمه‌ی تحقق مدرسه زندگی تأکید دارند.

در بحث عوامل درون سازمانی به عنوان یکی دیگر از عوامل اثرگذار در تحقق مدرسه‌ی زندگی، کدهای پرتکرار پژوهش شامل جو و فضای حامی، اعتماد و احترام، عدم تمرکز، توانمندسازی، قوانین انعطاف‌پذیر، ساختار پویا و ... بود که به طور جداگانه در مطالعات Ghasemzadeh and et al [۳۹]؛ Chang & Lin [۴۰]؛ Castiglione [۴۱]؛ [۴۲] Heydari Fard and et al نیز بر آن‌ها تأکید شده است. برخی از مدیران مدارس موفق استراتژی‌های پشتیبان شامل ایجاد فرهنگ و ساختار مدرسه را به کار گرفته‌اند. مسلماً این استراتژی‌ها در راستای توانمندسازی دانش‌آموزان و ایجاد مدرسه شاد و رفاه‌محور مفید بوده است [۱]. بی‌شک یکی از مهم‌ترین ویژگی مدارس، فرهنگ سالم و مثبت آن مدرسه است. فرهنگ مدرسه عامل پیوند دهنده‌ای است که معلمان، دانش‌آموزان، والدین و مدیران برای هرگونه هماهنگی در تعاملات مستمر نیازمند آن هستند [۳۸]. تغییرات مدرسه بدون حمایت فرهنگی نمی‌تواند موفق شود [۳۷]. علاوه بر این هرگونه اصلاح اثربخش در مدارس باید مؤلفه‌ای مانند ساختار مدرسه را نیز مدنظر قرار دهد [۳۹]. به اعتقاد حیدری‌فرد [۱۲] در شرایط کنونی، ساختار متمرکز نظام آموزشی پاسخگوی نیازهای حال و آینده ذی‌نفعان نظام آموزشی نخواهد بود.

موضوع اهمیت ساختار سازمانی در شکل‌گیری فرآیندهای سازمانی و توسعه منابع انسانی مورد توجه سازمان‌ها و محققین قرار گرفته و این مطالعات منجر به تغییرات وسیع در جایگزینی ساختارهای سنتی، متمرکز و غیرفعال با ساختارهای سازمانی پویا، فعال، مشارکتی و خودمدیریتی گردیده است [۳۸]. در واقع ساختارهای سنتی با ویژگی‌هایی چون تمرکز، تقسیم شدید کار، عدم انعطاف در برابر تغییرات محیطی، کنترل نزدیک و شکل مکانیکی خود هرگونه تحرک و پویایی را از افراد می‌گیرد [۴۰]. از دیگر عوامل شناسایی شده، معماری مدرسه می‌باشد که شامل فضاهای آموزشی، پرورشی، باز، فضای پشتیبانی و خدماتی و جلوه‌های بصری می‌شود. داشتن محیط یادگیری مثبت، آرام و شاد به ویژه برای معلمان و دانش‌آموزان دبستانی بسیار مهم است [۴۱]. مدرسه‌ی زیبا و جذاب و محیط فیزیکی آن برای افراد از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است، بر احساسات و چگونگی ارتباط با دیگران تأثیر دارد و زمینه را برای یادگیری و شکوفایی استعدادها تسهیل می‌کند [۴۲]. هلم و همکاران در این رابطه نشان دادند که استفاده از برنامه‌ی مدرسه‌ی فعال و بهبود محیط‌های فیزیکی و اجتماعی آن اثرات قابل توجهی بر توانایی و قابلیت افراد مدرسه داشته، فرصت و انگیزه‌ی ذینفعان مدرسه‌محور را بهبود می‌بخشد و همچنین منجر به تغییر و بهبود رفتار دانش‌آموزان برای اتخاذ و اجرای فعالیت بدنی می‌شود [۴۳]. جامعه‌شناسان نیز توجه خود را به سمت اهمیت طبیعت و چینش فضا برای یادگیری و درک دانش سوق داده‌اند. در مدرسه‌ی خلاق به عنوان مدرسه‌ی زندگی قواعد دو جنبه‌ی مذکور به طور کامل به اجرا درمی‌آید و این امر نیازهای یک برنامه آموزش ملی و حتی فراتر از آن را نیز برآورده می‌کند [۹]. کدها و موارد مطرح در مقوله معماری مدرسه در مطالعات [۴۹] Hughes & Morrison؛ Shams Dolatabadi [۵۰]؛[۹] Hosseini and Brarpour؛ [۴۶] Shafizadeh & Akbari نیز مورد تأکید بوده و با نتایج حاصل از پژوهش‌های مذکور همسو و هماهنگ است.

با توجه به یافته‌های ارائه شده، صلاحیت و عملکرد عناصر انسانی مؤثر در مدرسه مانند مدیر و معلم می‌تواند زمینه ایجاد مدارس بانشاط و مدارس زندگی را فراهم آورد. بر این اساس پیشنهاد می‌شود ضمن این که در ساز و کارهای آموزش و پرورش شرایط لازم برای جذب و به کارگیری متعهدترین، توانمندترین، نخبه‌ترین و برجسته‌ترین نیروها برای مدیریت و معلمی واحدهای آموزشی فراهم شود همچنین از طریق ارتقای کیفی و سازماندهی شکلی و محتوایی آموزش‌های ضمن خدمت متناسب با نیاز مدارس زندگی به توانمندسازی و ارتقای شایستگی‌های عمومی، تخصصی و حرفه‌ای منابع انسانی اقدام

شود. اهتمام به تغییرات ساختاری مدارس در راستای ایجاد ساختار پویا، ارگانیک و منعطف و همچنین بازبینی در طراحی فضاهای آموزشی هماهنگ با نیازها و ضرورت‌های آموزشی پیشنهاد دیگر نویسندگان این پژوهش است. در این راستا با عنایت به این که مدرسه زندگی، نهادی پویا و مرتبط با محیط واقعی زندگی به شمار می‌آید پیشنهاد می‌شود مدارس در راستای تحقق چنین مدرسه‌ای، با نهادهای اجتماعی، علمی، خدماتی، فرهنگی، مذهبی، بهداشتی، صنعتی و ... پیرامون خود روابط و همکاری متقابل برقرار کرده و از این مراکز برای آموزش و پرورش دانش‌آموزان استفاده کند.

در نهایت بهره‌گیری از رویکرد کمی جهت ارزیابی اعتبار یافته‌ها، توسط پژوهشگران آتی دور از فایده نخواهد بود. همچنین لحاظ کردن و انجام پژوهش‌هایی در خصوص پسایندها و پیامدهای استقرار مدرسه زندگی در پژوهش‌های آتی ممکن است در مسیر تکمیل الگوی تدوین شده‌ی پژوهش حاضر مفید و آموزنده باشد. در پژوهش حاضر دوره ابتدایی مدنظر بود؛ این امر تعمیم‌پذیری را با محدودیت مواجه می‌سازد لذا تکرار پژوهش و پرداختن به بحثی مشابه در متوسطه اول و دوم و ارائه مدلی جامع در این زمینه از جمله پیشنهاداتی است که در سایه تلاش پژوهشگران آتی محقق خواهد شد.

نتیجه‌گیری

نتایج پژوهش حاضر می‌تواند نقشه راه مناسب و کمک شایانی در راستای ایجاد بستر مناسب برای استقرار اثربخش مدرسه زندگی باشد. عملیاتی نمودن مقوله‌های مثبت و اثربخش با عنایت به نشانگرهای حاصل از پژوهش و توسط عواملی همچون کیفیت منابع انسانی، ساختار، فرهنگ و فضای مناسب، زمینه قوی‌تری برای اجرای فرآیند تحقق مدرسه زندگی فراهم می‌نماید.

ملاحظات اخلاقی

مقاله حاضر برگرفته از رساله دکتری نویسنده اول در دانشگاه محقق اردبیلی با کد اخلاق IR.UMA.REC.1401.064 است.

تضاد منافع

بین نویسندگان هیچ‌گونه تعارض منافعی وجود ندارد.

سپاسگزاری

بدینوسیله از کلیه افرادی که در فرایند انجام پژوهش نقش مؤثری داشتند و ما را مساعدت نمودند تقدیر و تشکر می‌شود.

منابع مالی

هزینه‌های این پژوهش توسط نویسندگان تأمین شده است.

منابع

1. Mashayekhi, Z; Nadi, M. A; Karimi, F. [Presenting the leadership model of successful schools in elementary school based on grounded theory]. New approach in educational management bimonthly. 2018; 11(4): 181-210. [Persian].
2. FarahBakhsh, S; Sattar, A; Mohammadi, T.[Investigating the effective factors in the establishment of the school of life in the elementary schools of Khorram Abad city]. School Management Bi-Quarterly. 2015; 4(1): 71-85. [Persian].
3. Karimi, A. [Similarities between school life and school life]. Journal of Education. 2011; 111: 105-132. [Persian].
4. Mahrozadeh, T; Abbasi, M. [The school of life, its nature and how to realize it]. New Educational Thoughts. 2011; 8(1):147-170. [Persian].
5. The fundamental transformation document of education approved in December 2018. [Persian].
6. Moradhasel, M. [school of life]. Peyvand, Educational Monthly. 2006; 330: 23-29. [Persian].
7. Zuelm, A. [School of life from slogan to theory]. Efficient schools. 2008; 6: 21-25. [Persian].
8. Marquez Garcia, M. J; Mendez, A.L & Kirsch, W. [Novel metaphors for a novel school: Narratives, voices and experiences from pre-service teachers engaged in service-learning in Spain]. Teaching and Teacher Education 2022; 119, 1-11.
9. Hosseini, A. S; Bararpur, G. [Creative school, school of life]. Tehran: School Publications. 2016. [Persian].
10. Sandelowski, M. Barros J. Handbook for synthesizing qualitative research, Springer publishing company Inc; Springer publishing company, New York 2007.
11. Tong, A. Sainsbury, P. Craig, J. Consolidated Criteria for Reporting Qualitative Research (COREQ a 32-item Checklist for Interviews and Focus Groups. The International Journal for Quality in Health Care. 2007; 19: 349-357.

12. Heydari Fard, R. [Designing, testing and proposing an innovative school model: a mixed research]. doctoral thesis in the field of educational management, Kharazmi University. 2014. [Persian].
13. Fathi Vajargah, K; Keshavarz, S; Tajik Ismaili, A; Khosravi, A. A; Wajari, T. D; Poursadeghi, H; Rahmati, M; Zandiyeh, G. [The school of life should aim to educate which citizen is desirable]. Bi-quarterly Journal of Management and Planning in Educational Systems. 2012; 6 (11): 9-44. [Persian].
14. Adib, Y. [The optimal model of the curriculum based on the skills needed by middle school students in the life school]. Journal of Education. 2011; 111: 164-133. [Persian].
15. Mansour, M. [The school of life is stuck with programs and methods]. Education Journal. 2011; 111: 9-20. [Persian].
16. Kupers, E., & van Dijk, M. Creativity in interaction: the dynamics of teacher-student interactions during a musical composition task. Thinking Skills and Creativity. 2020; 36: 1- 12.
17. Mayes, E; Finneran, R; & Black, R. The challenges of student voice in primary schools: Students 'having a voice' and 'speaking for' others, Australian Journal of Education. 2019; 63(2): 157-172.
18. Robinson, C; Taylor, C . Theorizing student voice :values and perspectives. Improving Schools. 2007; 10 (1): 5-17.
19. Lodge, C. From Hearing Voices to Engaging in Dialogue: Problematising Student Participation in School Improvement. Journal of Educational Change. 2005; 6: 125-146.
20. Mitra, D., Serriere, S., & Stoicovy, D. The role of leaders in enabling student voice. Management in Education Journal. 2012; 26(3): 104–112.
21. Harris, A. Creative leadership: Developing future leaders. Managing in Education. 2009; 23(1): 9-11.
22. Gohari Moghadam, M; Shariatmadari, M; Khorshidi, A. [The pattern of attracting the competence of secondary school principals of the second period of education]. Islamic Lifestyle Quarterly, focusing on health. 2021; 5: 37-50. [Persian].
23. Haji Mohammadi, M; Pourshafei, H; Zirak, M; Momeni Mehmoui, H. [The components of professional ethics of school administrators: a synthesis based on Roberts' model]. Journal of Bioethics. 2021; 11 (36): pp. 1-18. [Persian].
24. Paraz, M; Heydari Fard, R. [The effect of the organizational structure of schools on the incidence of teachers' innovative activities with the mediation of the role of quality of work life]. School Management Quarterly. 2019; 8(4): 297-317. [Persian].
25. Khanifar, H; Naderibani, N; Ebrahimi, Salahuddin; Fayazi, M; Rahmati, M. H. School principals: competence, knowledge, model and skills and presentation. New approach in educational management bimonthly. 2019; 11(4): 1-30.
26. Bonyadi, H. A; Fani, A. A; Seyed Javadin, S. R. Designing and explaining the competency model of school principals based on the document on the fundamental transformation of education and other upstream documents. Educational and Scholastic studies. 2018; 7(19): 113-144. [Persian].
27. Zare, H; Gandaghi, G. Reza; Khoobroo, M. T. Pattern Assessment of Management Skills and Identify Training Needs. Strategic Management Studies. 2014; 4 (16): 161- 180.
28. Qardaku, N; G . The Need for Inspirational (Charismatic) Teachers in Today's Classrooms. 2019; 4 (3): 77- 83.
29. Mustamin Yasin, M. A. The Competence of School Principals: What Kind of Need Competence for School Success? Education and Learning. 2012; 6(1): 33- 42.
30. Akın, S, Yıldırım, A, & Goodwin, A. L . Classroom management through the eyes of elementary teachers in Turkey: A phenomenological study. Educational Sciences: Theory & Practice. 2016; 16: 771-797.
31. Jacobson, S. Leadership Effects on Student Achievement and Sustained School Success. International Journal of Educational Management. 2011; 25 (1): 33-44.
32. Raelin, J. A. Taking the charisma out: Teaching as facilitation. Organization management journal. 2006; 3 (1): p.p. 4-12.
33. Mozaffaripour, R. [Explaining the characteristics of a charismatic teacher as a model of an effective teacher]. Educational innovations quarterly. 2015; 15(58): 150-135. [Persian].
34. Mohammadi, T; Zahed Babelan, A; Khaleghkhah, A; MoiniKia M. [Designing and validating the student voice realization model based on managers' perception (with a mixed approach). Research in educational systems. 2021; 15 (53): 5-22. [Persian].

35. Robertson, G. Student voice at the 'heart oflearning'. Research in teacher education. 2015; 5 (1): 27– 32.
36. Mitra, D. L. The significance of students: Can increasing "student voice" in schools lead to gains in youth development. Teachers College Record Journal. 2004; 106 (4): 651– 688.
37. Davoudi, R. [Evaluation of the performance and obstacles facing the student council for the participation of students in school activities]. New Approach Quarterly in Educational Management. 2011; 3 (4): 147-161. [Persian].
38. Stefanou, C. R., Perencevich, K. C., DiCintio, M., & Turner, J. C. Supporting autonomy in the classroom: Ways teachers encourage student decision making and ownership. Educational Psychologist. 2004; 39*:* 97-110.
39. Ghasemzadeh, A; Maleki, S; Moradi Ezzati, N. [Causal effect of enabling structure of schools and collective responsibility of teachers on academic optimism through emotional commitment]. Education and Learning Research. 2019; 17 (1): 49-60. [Persian].
40. Chang, S. E; Lin, C. Exploring Organizational Culture for Information SecurityManagement. Industrial Management and Data Systems. 2017; 107 (3): 438-458.
41. Castiglione, J. Facilitating employee creativity in the library environment: An important managerial concern for library administrators. Library management. 2008; (3): 159- 172.
42. Heydari Fard, R; Zin Abadi, H. R; Behrangi, Mohammad Reza; Abdullahi, Bijan. [innovative organizational culture and atmosphere of the school; A qualitative research]. New Approach Quarterly in Educational Management. 2015; 7 (2): 53-74. [Persian].
43. Cheraghi, N; Batmani, F; Shirbeigi, N. [Analyzing the competences of smart school managers based on the data theory of the foundation]. Bimonthly New Approach in Educational Management. 2019; 11(4): 57-80. [Persian].
44. Vaezi, R; SabziKaran, E. [Investigating the relationship between organizational structure and employee empowerment in Iran's National Oil Products Distribution Company - Tehran region]. Journal of Change Management. 2010; 2 (3): 154-178. [Persian].
45. Calp, S. Peaceful and Happy Schools: How to Build Positive Learning Environments. International Electronic Journal Of Elementary Education. 2020; 12 (4): 311-320.
46. Shafizadeh, H; Akbari, M. Evaluation the happiness and mirth in elementary schools in the view of teachers and managers of the Grammar city. Journal of Educational Psychology. 2015; 5(4): 39- 51. [Persian].
47. Khalilikhah, S; Irani Behbahani, H; Azizi, Sh; Hashemnejad Shirazi, H. Criteria for promoting creative vitality in educational spaces of elementary school from from professional's perspective. Journal of Architectural Thought. 2020; 5(9): 232- 249. [Persian].
48. Helme, Z.E; Morris, J.L; Nichols, J; Chalkley, A.E; Bingham, D.D; McLoughlin, G. M; Bartholomew, J. B & Smith, A. D. Assessing the Impacts of Creating Active Schools on Organisational Culture for Physical Activity. International Journal of Environmental Research and Public Health. 2022; 19, 1- 14.
49. Hughes, J. M; Morrison, L. J. Innovative Learning Spaces in the Making. Frontiers in Education. 2020; 5: 1- 17.
50. Shams Dolatabadi, H. S. [The principles of designing the open space of the school for children in the second year of primary school with an approach of influencing the learning process from emotional intelligence]. PhD dissertation in the field of architecture. Isfahan university of art. 2018. [Persian].
51. Sharifi, N; Ganji, H; Hashemian, K; Najafi Zand, J. [Institutional life school for cognitive abilities, creativity and emotional intelligence of students]. Journal of Education. 2011; 111: 75-92. [Persian].